

Briselē, 22.5.2018.
COM(2018) 268 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Spēcīgākas Eiropas veidošana: jaunatnes, izglītības un kultūras politikas nozīme

1. Ievads

Eiropa diskutē par savu nākotni. Pēc gada vadītāji tiksies Rumānijas pilsētā Sibiu, lai izdarītu secinājumus no šīs diskusijas, ko Komisija sāka 2017. gada martā Baltajā grāmatā par Eiropas nākotni¹.

Viens no galvenajiem uzdevumiem ir piepildīt **iedzīvotāju cerības** un reaģēt uz viņu bažām par nākotni ātri mainīgā pasaulē, kas piedāvā jaunas iespējas, bet rada arī nenoteiktību. Daudzi uztraucas par to, kā attīstīsies darba pasaule, kāda būs labklājības valsts nākotne, kā mainīsies mūsu demokrātiskās un daudzveidīgās sabiedrības un kāda būs Eiropas vieta pasaulē. Eiropai jādod saviem iedzīvotājiem, jo īpaši jauniešiem, iespējas maksimāli izmantot izdevības, ko piedāvā jaunas tehnoloģijas un globālas tendences. Izglītība un apmācība ir ieguldījums indivīdos un sabiedrībā kopumā, jo paver ceļu virzībai uz priekšu.

Eiropas Savienība pirmām kārtām ir vērtību savienība, kā paredzēts Līguma par Eiropas Savienību 2. pantā, un izglītībai, apmācībai un kultūrai ir ārkārtīgi liela nozīme kopīgu vērtību tālāk nodošanā un veicināšanā un savstarpējas sapratnes veidošanā.

Ekonomiskā ziņā, lai gan krīze atstāja sekas uz darba tirgiem un sabiedrībām, **Eiropas sociālā tirgus ekonomika parādīja savu izturību** smagākajā ekonomikas krīzē, kas piedzīvota mūsdienās. Pašreizējais darbs ekonomiskās un monetārās savienības pabeigšanā papildus nostiprinās Eiropas ekonomikas pamatus.

Sociālo prioritāšu jomā Savienība ir skaidri darījusi zināmu, ka Eiropas projekts aptver daudz vairāk nekā tikai ekonomiku. Eiropas Parlaments, Padome un Komisija 2017. gada novembrī kopīgi pasludināja **Eiropas sociālo tiesību pīlāru**². Šis pīlārs pastiprina Savienības pamatā esošos principus un tiesības nodarbinātības un sociālajā jomā, un par tā pirmo principu nosaka tiesības uz kvalitatīvu izglītību, apmācību un mūžizglītību³.

Lielāka nozīme jaunatnes, izglītības un kultūras politikai

2017. gada marta Romas deklarācijā⁴ ES vadītāji apņēmas strādāt, lai izveidotu “Savienību, kurā jaunieši gūst labāko izglītību un apmācību un var studēt un atrast darbu visā kontinentā; Savienību, kas saglabā mūsu kultūras mantojumu un sekmē kultūru daudzveidību”. Ja vēlamies veidot spēcīgāku Eiropu, Eiropas projektā nozīmīga vieta jāatvēl **jaunatnes, kultūras, izglītības un apmācības politikai**.

Sākotnēji šī Komisija veica pasākumus, lai palīdzētu **jauniešiem**, kam bija jāpārcieš vissmagākā krīze, un dotu tiem labākas iespējas aktīvi piedalīties Eiropas projektā⁵. Daudz kas jau ir izdarīts. Lai izveidotu nākotnes Eiropu, ir vajadzīgs jauniešu atbalsts un to iesaiste. Tāpēc Komisija kopā ar Padomi⁶ joprojām lielu uzmanību pievērš jauniešiem.

Ir jāvelta lielāka uzmanība izglītībai, apmācībai un kultūrai, kas jauniešiem ļautu izmantot visu savu potenciālu atbalstīt Eiropas projektu. Ir ļoti svarīgi ieguldīt prasmēs,

¹ Baltā grāmata par Eiropas nākotni. Pārdomas un scenāriji attiecībā uz ES-27 līdz 2025. gadam (COM(2017) 2025).

² Sociālo tiesību pīlāra pamatā ir iepriekšējās iniciatīvas, tostarp ES Pamattiesību harta, kuru mērķis bija virzīties uz sociālāku Eiropu.

³ “Ikvienam ir tiesības uz kvalitatīvu un iekļaujošu vispārīgu un profesionālo izglītību un mūžizglītību, lai varētu saglabāt un iegūt prasmes, kas ļauj pilnā mērā piedalīties sabiedrības dzīvē un veiksmīgi mainīt darbu darba tirgū.” Avots: “Eiropas sociālo tiesību pīlārs. Iestāžu kopīgā proklamācija” (2017/C 428/09).

⁴ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/03/25/rome-declaration/pdf>.

⁵ Komisijas paziņojumā “Ieguldījums Eiropas jaunatnē” ir sniegts pārskats par šiem pasākumiem (COM(2016) 940).

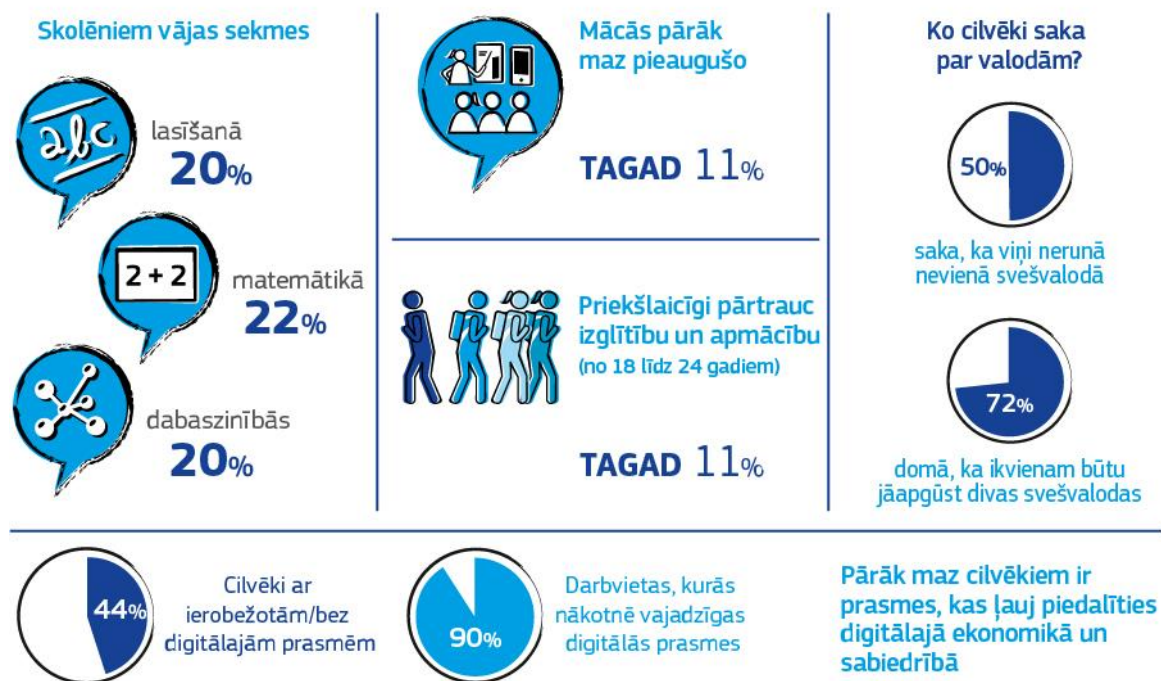
⁶ Padomes 2017. gada maija secinājumi par stratēģiskām perspektīvām Eiropas sadarbībai jaunatnes jomā pēc 2018. gada.

kompetencēs un zināšanās, lai palielinātu Eiropas **izturētspēju**⁷. Šādi cilvēkos veikti ieguldījumi veicina inovāciju, ražīgumu un konkurētspēju, palīdzot saglabāt nodarbinātību un novērst prasmju neatbilstību vajadzībām ātri mainīgā darba tirgū, ko ietekmē globalizācija un tehnoloģiskās pārmaiņas.

Vēl viens aspekts ir **daudzveidība**, kas ir Eiropai raksturīga īpatnība un inovācijas un radošuma avots. Izglītība un kultūra mums palīdz apzināties, izprast un novērtēt Eiropas bagāto kopīgo kultūras mantojumu, vēsturi, pieredzi, pārliecību un vērtības. Tas vieno cilvēkus pāri robežām, palīdz sekmēt sieviešu un vīriešu līdztiesību un dod mums **piederības un kopības sajūtu**. Izglītība, apmācība un kultūra palīdz mums atklāt un pieredzēt, *ko nozīmē būt eiropietim*.

2017. gada novembra Gēteborgas samitā ES vadītāji izvēlējās izglītību un kultūru par Vadītāju programmas diskusiju tematu. Vadītāju diskusijai informatīvo materiālu nodrošināja Komisijas dokuments “**Eiropas identitātes stiprināšana ar izglītību un kultūru**”⁸, kurā Komisija izklāsta savu redzējumu par **Eiropas izglītības telpas izveidi**. Diskusijās izglītība un kultūra tika izvirzītas politikas programmas augšgalā. Eiropa saskaras ar dažādām problēmām, tostarp populismu, ksenofobiju, neiecietību, diskrimināciju un dezinformāciju. Turklāt maz ir tādu ES valstu, kurām ir augsti rezultāti visos izglītības un apmācības aspektos. Tāpēc Savienībā ir jānostiprina izglītības un kultūras dimensija.

MĀCĪŠANAS UN MĀCĪŠANĀS PROBLĒMAS

Avots: Izglītības un apmācības pārskats par 2017. gadu, Eiropas Komisija, 2017., Eurobarometrs: Eiropieši un viņu valodas (2012).

Attēli: © Eiropas Komisija

2017. gada decembrī **Eiropadome** aicināja dalībvalstis, Padomi un Komisiju

- **turpināt darbu** saistībā ar vairākām pamatiniciatīvām, tostarp programmu “Erasmus+”, Eiropas universitātēm, valodu mācīšanos, Eiropas studenta karti, diplomu savstarpēju atzīšanu un Eiropas Kultūras mantojuma gadu;

⁷ Sk. arī Komisijas paziņojumu “Skolu attīstība un izcila mācīšana — lielisks pamats dzīvei” (COM(2017) 248) un Komisijas paziņojumu par atjauninātu ES augstākās izglītības programmu (COM(2017) 247).

⁸ Komisijas paziņojums “Eiropas identitātes stiprināšana ar izglītību un kultūru” (COM(2017) 673).

- **izskatīt iespējamus pasākumus**, lai risinātu prasmju nepietiekamības problēmu digitalizācijas, kibernetikas, medijpratības un mākslīgā intelekta jomā, izveidotu tādu pieeju izglītībai un apmācībai, kas ir iekļaujoša, inovācijas virzīta un pamatojas uz mūžizglītību, kā arī izstrādātu juridiskā un finansiālā satvara nosacījumus kultūras un radošo nozaru attīstībai un kultūras nozares speciālistu mobilitātei.

Šajā saistībā Komisija 2018. gada 17. janvārī iepazīstināja ar **pirmo pasākumu paketi**⁹, kuros uzmanība pievērsta galvenajām kompetencēm, digitālajām prasmēm, kā arī kopīgām vērtībām un iekļaujošai izglītībai.

Pašreizējais paziņojums ir daļa no **otrās iniciatīvu paketes**, kas ir atbilde uz Eiropadomes aicinājumu. Tajā ir apkopotas jaunatnes, kultūras, izglītības un apmācības politikas jomas iniciatīvas, kuru mērķis ir palīdzēt nodrošināt konkurētspējīgāku, iekļaujošāku un vienotāku Eiropu:

- pamatojoties uz iepriekšējā darbībām ieguldījumam jauniešos, Komisija ir izstrādājusi **Jaunatnes stratēģiju** 2019.–2027. gadam. Tās galvenais mērķis ir dot Eiropas jauniešiem pilnvērtīgas iespējas un nodrošināt, ka to viedoklis tiek vairāk ņemts vērā ES politikas veidošanā;
- kā Komisija bija noteikusi paziņojumā “Eiropas identitātes stiprināšana ar izglītību un kultūru”, tā iepazīstina ar **jaunu Eiropas darba kārtību kultūrai**. Šī iniciatīva būs noderīgs līdzeklis, lai uzlabotu Eiropas kopīgās identitātes un mantojuma apzināšanos un atbalstītu Savienības attiecības ar trešām valstīm;
- atbilstoši mērķim izveidot Eiropas izglītības telpu Komisija ierosina divus priekšlikumus Padomes ieteikumiem par **diplomu savstarpēju atzīšanu** un par **visaptverošas pieejas valodu mācīšanas un mācīšanās procesiem uzlabošanu**. Abām iniciatīvām ir ļoti liela nozīme mācību mobilitātes sekmēšanā Eiropā;
- saskaņā arī ar Eiropas sociālo tiesību pīlāru Komisija iesniedz priekšlikumu Padomes ieteikumam par **kvalitatīvām agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes sistēmām**. Šīs iniciatīvas mērķis ir nodrošināt visiem Eiropas bērniem veiksmīgu dzīves sākumu.

Kā parādīts attēlā turpmāk tekstā, darbs jau ir sākts un nākamajos gados turpināsies. Šī sadarbība būs pamatā **kopīgajam darbam virzībā uz Eiropas izglītības telpu**.

⁹ Komisija iepazīstināja ar Digitālās izglītības rīcības plānu (COM(2018) 22), priekšlikumu Padomes ieteikumam par kopīgu vērtību, iekļaujošas izglītības un Eiropas dimensijas mācīšanā veicināšanu (COM(2018) 23) un priekšlikumu Padomes ieteikumam par galvenajām kompetencēm mūžizglītībā (COM(2018) 24). Turklāt Komisija 2018. gada aprīlī iepazīstināja arī ar paziņojumu par dezinformāciju (COM(2018) 236) un par mākslīgo intelektu (COM(2018) 237).

Eiropadomes aicinājumi

Eiropas Komisijas iniciatīvas

20 Eiropas universitātes līdz 2024. gadam

Eiropas universitāšu iniciatīvu 2019. un 2020. gadā paredzēts uzsākt izmēģinājumu režīmā un plašāk izvērst no 2021. gada

Nostiprināt programmu Erasmus +

Priekšlikumu par jaunu programmu paredzēts iesniegt līdz 2018. gada maija beigām

"Eiropas studenta karte" mobilitātes veicināšanai

Eiropas studenta karti paredzēts izmēģināt 2019. gadā pirms ieviešanas 2021. gadā

Augstākās izglītības diplomu un skolu atestātu savstarpēja atzīšana

Priekšlikums Padomes ieteikumam, ar ko sekmē augstākās izglītības diplomu, vidusskolas atestātu un mācību periodu ārzemēs automatisku savstarpēju atzīšanu, 2018. gada maijs

Uzlabot valodu apguvi

Priekšlikums Padomes ieteikumam par valodu apguvi, 2018. gada maijs

Vairot informētību par kultūras sociālo un ekonomisko nozīmi

- Eiropas Kultūras mantojuma gads, norisinās
- Jaunā darba kārtība kultūrai, 2018. gada maijs

Ar digitalizāciju, kibernetiķi, medijpratību un mākslīgo intelektu saistītie prasmju problēmjautājumi

- Digitālās izglītības rīcības plāns, 2018. gada janvāris
- Paziņojums par dezinformāciju, 2018. gada aprīlis
- Paziņojums par mākslīgo intelektu, 2018. gada aprīlis

Vajadzība pēc iekļaujošas, uz mūžizglītību balstītas un inovācijas virzītas pieejas izglītībai un apmācībai

- Priekšlikums Padomes ieteikumam par kopīgu vērtību, iekļaujošas izglītības un Eiropas dimensijas mācības veicināšanu, 2018. gada janvāris
- Priekšlikums Padomes ieteikumam par galvenajam kompetencēm mūžizglītībā, 2018. gada janvāris
- Priekšlikums Padomes ieteikumam par agrinās pirmsskolas izglītības un aprūpes kvalitāti, 2018. gada maijs
- ET 2020 sadarbības sistēma izglītības un apmācības jomā un darbs programmas turpinājuma izstrādei laikposmam pēc 2020. gada

Juridiskā un finansiālā satvara nosacījumi kultūras un radošo nozaru attīstībai un kultūras nozares speciālistu mobilitātei

Finansējumu kultūrai un kultūras jomas darbinieku mobilitātei paredzēts ierosināt saskaņā ar jaunajām izdevumu programmām

Šīs iniciatīvas ir **instrumenti virzībā uz spēcīgāku Savienību un ierosinātas ar skatu uz gaidāmo samitu Sibiu**¹⁰. Tās

- atspoguļo to, cik svarīgi šai Komisijai šķiet ieguldīt **jauniešos** un viņu nākotnē. Pamatojoties uz iepriekšējām darbībām, jo īpaši Jauniešu garantiju¹¹, Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvu¹², 2016. gada decembra iniciatīvu par ieguldījumu jaunatnē¹³, un Jauno Prasmju programmu Eiropai¹⁴, iniciatīvu par Prasmju pilnveides ceļiem¹⁵ un Eiropas satvaru kvalitatīvai un rezultatīvai mācekļībai¹⁶, tās palīdzēs dot dažādas izcelsmes jauniešiem daudzsološākas izredzes un palīdzēs tiem aktīvāk piedalīties Eiropas projektā;
- palīdzēs cilvēkiem iepazīt Eiropas **daudzveidīgo kultūru un kopīgo mantojumu**, kas dos iespēju tiem izprast, ko īsti nozīmē Eiropas projekts; un
- ir daļa no apjomīgāka mērķa — veidot **Eiropas izglītības telpu**, kas palīdzēs veicināt mobilitāti, pārvarēt šķēršļus, kuri kavē mobilitāti un pārrobežu sadarbību, un, pamatojoties uz iepriekšējām iniciatīvām¹⁷, sekmēs dalībvalstu centienus modernizēt un uzlabot to izglītības un apmācības sistēmas.

2. Eiropas izglītības telpas veidošana

Komisija dokumentā, kas tika izstrādāts vadītāju sanāksmei Gēteborgā, izklāstīja redzējumu, kā **līdz 2025. gadam izveidot Eiropas izglītības telpu**: “Eiropu, kurā robežas nebūtu šķērslis mācībām, studijām un pētniecībai. Tas būtu kontinents, kur laika pavadīšana citā dalībvalstī — studējot, mācoties vai strādājot — būtu kļuvis par standartu un kur par normu būtu kļuvis papildus dzimtajai valodai runāt vēl divās citās valodās. Tas būtu kontinents, kurā cilvēkiem būtu spēcīga eiropieša identitātes, kultūras mantojuma un Eiropas daudzveidības apziņa.”

¹⁰ Pēc Eiropas Komisijas priekšlikuma Eiropadome nolēma sarīkot Eiropas samitu Sibiu, Rumānijā, 2019. gada maijā. Tā nolūks ir izvērtēt attīstības gaitu Vadītāju programmā minētajās jomās un sagatavot nākotnes plānus Eiropas Savienībai, kurā ir 27 valstis.

¹¹ Padomes 2013. gada 22. aprīļa Ieteikums par garantijas jauniešiem izveidi.

¹² Eiropadomes 2013. gada 7. un 8. februāra secinājumi.

¹³ Šī pakete ietvēra Komisijas paziņojumus “Ieguldījums Eiropas jaunatnē” (COM(2016) 940), “Eiropas Solidaritātes korpus” (COM(2016) 942) un “Izglītības uzlabošana un modernizēšana” (COM(2016) 941).

¹⁴ Komisijas paziņojums “Jaunā Prasmju programma Eiropai. Kopīgs darbs cilvēkkapitāla, nodarbināmības un konkurētspējas stiprināšanai” (COM(2016) 381).

¹⁵ Padomes ieteikums “Prasmju pilnveides ceļi — jaunas iespējas pieaugušajiem (2016/C484/01).

¹⁶ Padomes ieteikums par Eiropas satvaru kvalitatīvai un rezultatīvai mācekļībai (2018/C153/01).

¹⁷ Tostarp tām, kas izklāstītas Komisijas 2017. gada maija paziņojumā “Skolu attīstība un izcila mācīšana — lielisks pamats dzīvei” (COM(2017) 248) un paziņojumā par atjauninātu ES augstākās izglītības programmu (COM(2017) 247).

Eiropas izglītības telpai vajadzētu palīdzēt sasniegt **trīs mērķus**:

- veicināt **pārrobežu mobilitāti un sadarbību** izglītības un apmācības jomā,
- palīdzēt pārvarēt nepamatotus **šķēršļus**, kas apgrūtina iespējas mācīties, piedalīties apmācībā vai strādāt citā valstī, un tādējādi praksē nodrošināt “izglītojamo pārvietošanās brīvību” un radīt īstenu Eiropas mācību telpu,
- palīdzēt dalībvalstīm padarīt savas izglītības un apmācības sistēmas **iekļaujošākas, vairāk pamatotas uz mūžizglītību un inovācijas virzītas**.

Izveidojot Eiropas izglītības telpu, ES dalībvalstīm tiks dota iespēja darīt vairāk un ātrāk, lai paaugstinātu savu izglītības un apmācības sistēmu kvalitāti, konkurētspēju un padarītu tās iekļaujošākas, vienlaikus iedvesmojot trešās valstis sekot to piemēram. Tā tiks ieviesta, pamatojoties uz

- **pamatprogrammu “Erasmus+”** un turpmāko programmu, kuras priekšlikumu Komisija iesniegs 2018. gada maija beigās. Labi zināmais “Erasmus+” devums ir sekmīgā mācību mobilitātes veicināšana. Ir plaša vienprātība par to, ka ir vēl vairāk jāpalielina mobilitātes apmērs un šā mērķa izpilde jāsekmē ar spēcīgākām stratēģiskām partnerībām un politisku atbalstu, lai panāktu inovatīvāku un iekļaujošāku izglītības, apmācības un jaunatnes politiku;
- pašreizējo **Eiropas izglītības un apmācības jomas sadarbību**, kuras uzmanības centrā ir pamatīgi empīriski pierādījumi, salīdzinošā vērtēšana, pieredzes apmaiņa un savstarpējā mācīšanās. Tā kā šā satvara darbības laiks beigsies 2020. gadā, Komisija laikus iesniegs priekšlikumus par šīs sadarbības turpināšanu daudz vērienīgākā līmenī. Jaunais satvars būs līdzeklis, ko izmantos prioritāšu noteikšanā, politikas ievirzīšanā un veiksmīgākā **ES finansējuma mērķtiecīgā novirzīšanā**. Komisija arī ierosinās virkni rādītāju un atsauces vērtību, lai sniegtu pierādījumus par to, kā izglītība un apmācība sekmē prasmju un kompetenču pilnveidi visos dzīves posmos.

Programma “Erasmus+” un nākamais Eiropas izglītības un apmācības jomas sadarbības satvars darbosies sinerģijā, lai radītu Eiropas izglītības telpu, taču tos atbalstīs arī citi attiecīgi politikas virzieni. Savienība ar **Eiropas pusgada** darbībām un dažādām izdevumu programmām, tostarp Eiropas Sociālo fondu, turpinās palīdzēt dalībvalstīm īstenot reformas, tā apliecinot, ka **Eiropa iegulda materiālus līdzekļus savos iedzīvotājos un uzlabo to dzīvi**.

Izglītības un apmācības joma lielākoties ir **dalībvalstu kompetencē** — Savienības kompetencē ir veikt darbības, kuru mērķis ir atbalstīt, koordinēt vai papildināt dalībvalstu darbības. Eiropas izglītības telpas izveides process šajā principā nekādas izmaiņas neievieš. Tas ļaus jaunā — augstākā — līmenī veidot pašreizējo partnerību un sadarbību un padarīs to intensīvāku. Eiropas izglītības telpa aptvers **visu vecuma grupu izglītojamos** neatkarīgi no to izcelsmes un **visus sektorus**, tostarp agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi, skolas, profesionālo izglītību un apmācību, augstāko izglītību un pieaugušo izglītību.

Lai **praktiski ieviestu Eiropas izglītības telpu**, Komisija pēc pirmās pasākumu paketes, ko tā iesniedza 2018. gada janvārī, šobrīd iepazīstina ar virkni jaunu īpašu politikas iniciatīvu par savstarpēju atzīšanu, valodu apguvi un agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi. Pašreizējā sadarbības satvara un finansēšanas programmu ietvaros tā arī turpinās mērķtiecīgi strādāt, lai sagatavotu jaunas darbības, jo īpaši pasākumus “Eiropas studenta karte” un “Eiropas universitātes”, kā izklāstīts turpmāk tekstā.

— *Automātiska savstarpēja diplomu un ārvalstīs pavadīto mācību periodu atzīšana*

Lai gan mobilitāte “Erasmus+” ietvaros notiek jau 30 gadu un ir panākts ievērojams progress starpvaldību īstenotajā Boloņas procesā augstākās izglītības jomā, daudz cilvēku joprojām

saskaras ar šķēršļiem, kad tie lūdz oficiāli atzīt savu terciārās vai vidējās izglītības līmeņa kvalifikāciju citā dalībvalstī. Tas pats attiecas uz ārvalstīs pavadītajiem terciārās un vidējās izglītības mācību periodiem. Tas rada nenoteiktību un nepamatotus šķēršļus mobilitātei.

Lai novērstu šo problēmu, Komisija ierosina pieņemt Padomes ieteikumu līdz **2025. gadam panākt, ka standartsituācijā kvalifikācijas tiek automātiski atzītas**: ikviens sertifikāts vai diploms (un arī mācību rezultāti, kas gūti ārvalstīs pavadītos mācību periodos, kuri nepārsniedz vienu gadu), ko piešķirusi akreditēta iestāde Savienībā, būtu automātiski jāatzīst par derīgu turpmākām mācībām visās dalībvalstīs. Taču tik vērienīgu plānu nevar īstenot vienā paņēmienā. Tam ir vajadzīga pakāpeniska pieeja, pamatojoties uz spēcīgu un uzticamu kvalitātes nodrošināšanu, kas rada automātiskajai atzīšanai vajadzīgo pārredzamību un uzticību. Vairākas Eiropas valstis¹⁸ ir jau sākušas izmantot automātiskās atzīšanas shēmas. Pamatojoties uz šo pieredzi, ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm tiks izstrādāti ES mēroga risinājumi.

— *Uzlabota valodu apguve*

Svešvalodu apguve ir svarīga ne tikai tāpēc, lai varētu piedāvāt pasaules ekonomikā vajadzīgās prasmes, — tā arī paver jaunas perspektīvas, veicina Eiropas iedzīvotāju pilsonisko līdzdalību un palīdz cilvēkiem iepazīt citas kultūras. Mūsdienās daudz studentu daudz laika pavada, apgūstot valodas, taču pārāk daudzi no viņiem galu galā nevar šīs valodas izmantot reālajā dzīvē. Vairums Eiropas jauniešu apgūst vienu svešvalodu, bet vēlme apgūt vēl arī otru svešvalodu ir ārkārtīgi maza.

Ņemot to vērā, Komisija ierosina **jaunu, visaptverošu pieeju valodu apguvei** obligātajā izglītībā — pieeju, kas rosinās pilnvērtīgāk izmantot Eiropas valodu daudzveidību. Mērķis ir nodrošināt, ka jaunieši kļūst par lietpratīgiem valodas lietotājiem un papildus mācību valodai var apgūt vēl divas valodas.

— *Eiropas studenta karte*

Aizvien pieaugošas mobilitātes apstākļos Eiropas studenta karte var palīdzēt **samazināt administratīvo slogu un izmaksas** studentiem un izglītības iestādēm, racionalizējot administratīvās procedūras pirms, pēc un mobilitātes perioda laikā, vienlaikus būdama atpazīstams Eiropas studenta identitātes simbols.

Viena no priekšrocībām būtu tā, ka studenti varētu uzticami identificēties jebkurā Savienības augstākās izglītības iestādē, kā arī būtu iespējams droši apmainīties ar informāciju saistībā ar izglītību (kas cita starpā var būt dati par kredītpunktiem un akadēmiskajiem sasniegumiem), pilnīgi ievērojot personas datu aizsardzības noteikumus un bez nepieciešamības izveidot papildu IT infrastruktūru. Studenta karte palīdzētu studentiem piekļūt dažādiem pakalpojumiem (bibliotēkām, transportam, izmitināšanas pakalpojumiem), pirms ierašanās ārvalsts iestādē. Tā varētu būt ārkārtīgi svarīgs solis, lai panāktu, ka mērķis “mobilitāte visiem” kļūst par realitāti un, jo dotu iestādēm iespēju saņemt un nosūtīt vairāk apmaiņas studentu un vienlaikus arī uzlabotu studentu mobilitātes kvalitāti.

Balstoties uz pašreizējiem ES finansētajiem izmēģinājuma projektiem¹⁹, kas 2019.gadā tiks izvērsti, kā arī turpmāku analīzi un apspriedēm ar ieinteresētajām personām, Komisija vēlas **līdz 2021. gadam pakāpeniski izvērst Eiropas studenta karti**, tostarp izskatot iespēju to attiecināt arī uz profesionālās izglītības un apmācības studentiem.

¹⁸ Par piemēru var minēt vienošanās Ziemeļvalstu, Baltijas un Beniluksa reģionos.

¹⁹ Projekti, kam atbalsts sniegts no “Erasmus+” un Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta: <https://ec.europa.eu/inea/en/connecting-europe-facility/cef-telecom>.

— Eiropas universitātes

Eiropai ir ilga un ievērojama cienīga universitāšu pārrobežu sadarbības tradīcija. Jaunajam projektam “Eiropas universitātes”, kas sastāvēs no augšupējiem universitāšu tīkliem, vajadzētu šai pārrobežu sadarbībai piešķirt **vēl lielāku vērienīgumu**, kur augstākās izglītības iestādes ar kopīgu redzējumu un vērtībām izstrādā kopīgas institucionālas ilgtermiņa stratēģijas, lai nodrošinātu **augstākās kvalitātes izglītību, pētniecību un inovāciju**.

Eiropas universitātēm vajadzētu virzīt cieši integrētu un atvērtu studiju programmu izstrādi, kurās apvienoti dažādās valstīs piedāvāti moduļi. Mobilitātei vajadzētu būt standarta elementam, kas iekļauts bakalaura, maģistrantūras un doktorantūras līmeņa programmās. Tā ietekmē vajadzētu rasties **“Eiropas grādiem”, kas atzīti visā Eiropā**.

Šo Eiropas universitāšu pamatā būs virkne **pamatprincipu**: varēs piedalīties jebkura veida augstākās izglītības iestādes jebkurā dalībvalstī atbilstoši taisnīgiem un līdzsvarotiem kritērijiem; tīkliem vajadzētu būt ģeogrāfiski līdzsvarotiem un sociāli iekļaujošiem; nebūs universāla modeļa; iestādes var piedāvāt tādu modeli, kas apmierina to vajadzības ar augšupēju, atvērtu un pārredzamu pieeju, un to pakāpeniski padarīt vērienīgāku; lai finansējums būtu ilgtspējīgs, Eiropas universitātēm vajadzētu būt iespējai izmantot tādus resursus, kuros apvienoti gan ES, gan valsts līdzekļi.

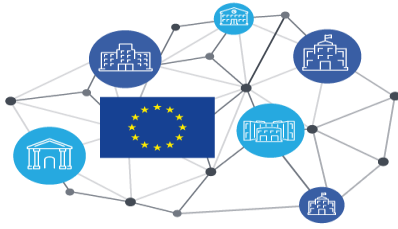
Eiropas universitātēm būtu jāklūst par svarīgiem Eiropas izglītības telpas elementiem, kas virza izcilību un kalpo par labas prakses piemēriem citām augstākās izglītības iestādēm, pakāpeniski pastiprinot Eiropas augstākās izglītības konkurētspēju un vairojot tās pievilcību. To darbības pamatā vajadzētu būt daudzdisciplinārām pieejām, kas ļautu studentiem, lektoriem un pētniekiem kopīgi radīt zināšanas un inovācijas un dalīties tajās. Tas varētu palīdzēt novērst lielās problēmas, kas skar sabiedrību, un prasmju trūkumu, kas vērojams Eiropā. Tas varētu arī vairojot augstākās izglītības iestāžu devumu saviem reģioniem, jo īpaši pateicoties to līdzdalībai pārdomātu specializācijas stratēģiju²⁰ izstrādē un īstenošanā.

Komisija plāno panākt, ka **līdz 2024. gadam** tiek izveidotas **vismaz 20 Eiropas universitātes**. Taču, lai tik vērienīgu ideju realizētu praksē, ir vajadzīgs pamatīgs sagatavošanās laiks un pietiekami resursi. Sākumposmā Komisija cieši sadarbojas ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām, lai izstrādātu šo koncepciju. Tā iesniegs priekšlikumu par izmēģinājuma projektu sākšanu 2019. un 2020. gadā programmas “Erasmus+” ietvaros un par pilnvērtīgas darbības sākšanu 2021. gadā. Pamatojoties uz šiem izmēģinājuma projektiem un pašreizējo tīklu karti²¹, Komisija, apspriedusies ar ieinteresētajām personām, izpētīs iespēju līdz 2025. gadam radīt īpašu tiesisko statusu Eiropas universitātēm.

²⁰ Skat. Komisijas paziņojumu “Inovācijas nostiprināšana Eiropas reģionos: stratēģijas izturētspējīgai, iekļaujošai un ilgtspējīgai izaugsmei” (COM(2017)376).

²¹ Ir daudz labu piemēru transnacionāliem tīkliem un ES iniciatīvām, piemēram, “Erasmus Mundus” kopīgais maģistra grāds, Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās darbības un Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūts. Komisija drīz publicēs sagatavoto Eiropas augstākās izglītības iestāžu pašreizējās sadarbības modeļu karti, norādot šo sadarbības gadījumu virzītājspēkus un ieguvumus, kā arī problēmas un izklāstot iespējamus risinājumus.

Eiropas universitātes

- universitāšu augšupēji tīkli
 - augstākās kvalitātes izglītība, pētniecība un inovācija
 - daudzdisciplināra pieeja
 - ģeogrāfiski līdzsvarotas
- līdz 2024. gadam vismaz 20 Eiropas universitātes
 - pirmie izmēģinājumi 2019. gadā “Erasmus+” ietvaros

Turklāt Florencē esošā Eiropas Universitātes institūta paspārnē 2017. gadā dibinātā **Eiropas un starpvalstu pārvaldības skola** pastiprinās šīs darbības, cita starpā veidos partnerības ar saistītām iestādēm, lai apmācītu vadītājus no publiskajām, privātajām un pilsoniskās sabiedrības organizācijām.

Tiks izstrādātas arī citas darbības, lai atbalstītu mūžizglītībā pamatotu un inovācijas virzītu pieeju izglītībai un apmācībai. Piemēram, inovācijas un konkurētspējas veicināšanā liela nozīme ir augstas kvalitātes tehnisko un specifisku profesionālo prasmju nodrošināšanai. Tāpēc Komisija ierosinās atbalstīt **profesionālās izglītības un apmācības izcilības centru** izveidi. Šiem centriem vajadzētu savienot atsaucis profesionālās izglītības un apmācības sniedzējus no visām dalībvalstīm, veicināt sadarbību, tostarp sadarbību ar ieinteresētajām personām, un censties izstrādāt augstas kvalitātes mācību programmas un kvalifikācijas, kas vērstas uz nozarēs vajadzīgajām prasmēm. Tiem vajadzētu būt izcilības un inovācijas virzītājiem un veicināt profesionālās izglītības un apmācības aktīvu iekļaušanu vietējās un reģionālās ekonomikas attīstībā, tostarp būt uzņēmumu inkubatoriem un ieguldījumu katalizatoriem.

Visas šīs konkrētās darbības ir savstarpēji saistītas.

Katrai darbībai ir sava nozīme vērienīgā vispārējā mērķa — izveidot Eiropas izglītības telpu — sasniegšanā. Dažādās iniciatīvas kopā radīs sinerģiju, piemēram:

- **mobilitāte** un **valodu apguve** viena otru pastiprina: svešvalodu prasmes palielina vēlmi studēt ārvalstīs; studijas ārvalstīs uzlabo valodu prasmes;
- valodu apguve palīdz labāk izprast citas **kultūras** un apjaust paša identitāti;
- **profesionālās izglītības un apmācības izcilības centri** veidos sinerģijas ar universitātēm, tādējādi sniedzot kopīgu ieguldījumu to prasmju nodrošināšanā, kas nepieciešamas inovācijas un konkurētspējas atbalstam;
- **diplomu** un mācību periodu automātiska savstarpēja **atzīšana** atvieglo turpmākas mācības ārvalstīs un palielina pieprasījumu pēc mobilitātes un cilvēku vēlmi apgūt valodas;
- programmas “Erasmus+” mobilo dalībnieku skaita pieaugumu var vieglāk pārvaldīt, viedī izmantojot digitālus risinājumus un vienkāršojot procesus, un tāds ir arī viens no **Eiropas studenta kartes** mērķiem;
- **Eiropas universitātēm** būtu jāklūst par vienu no galvenajiem elementiem virzībā uz Eiropas izglītības telpu, piešķirot pārrobežu sadarbībai jaunu, vērienīgāku līmeni, pastiprinot studentu un skolotāju mobilitāti un rosinot valodu apguvi, vienlaikus paātrinot diplomu automātiskās atzīšanas ieviešanu.

3. Secinājumi un perspektīva

Savienība **izvirza jaunatni, izglītību, apmācību un kultūru savas politikas programmas augšgalā**, jo īpaši kopš vadītāju sanāksmes Gēteborgā un Eiropadomes 2017. gada decembra sanāksmes. Vadītāju programmā ir paredzēts 2019. gada samītā Sibiu izvērtēt pašreizējo situāciju. Ar 2018. gada janvāri²² un pašlaik pieņemtajiem pasākumu kopumiem Komisija nodrošina vērienīgu darbību kopumu, kas atbalstīs dalībvalstu centienus, lai palielinātu cilvēku izturību un elastīgumu pasaulē, kurā vērojama daudzveidība, mobilitāte, migrācija, globalizācija un tehnoloģiskās pārmaiņas. **Komisija** partnerībā ar Padomi un dalībvalstīm turpinās savu darbu, konkrētāk:

- virzību uz **Eiropas izglītības telpu**, kas atvieglos mobilitāti un pārrobežu sadarbību, atbalstīs reformas un pilnvērtīgi izmantos pieejamos rīkus un programmas. Tas tiks panākts:
 - iesniedzot priekšlikumu par spēcīgāku un iekļaujošāku **programmas “Erasmus+” pēcteci** un priekšlikumu par **Eiropas Solidaritātes korpusa** turpinājumu;
 - līdz 2020. gadam iesniedzot priekšlikumus par **ES līmeņa sadarbības modernizāciju** un nostiprināšanu **izglītības un apmācības jomā**, lai uzlabotu savstarpējo mācīšanos un atbalstītu valstu centienus īstenot reformas;
 - ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm un Padomi turpinot izstrādāt iekļaujošas, mūžizglītībā pamatotas un inovācijas virzītas pieejas izglītībai un apmācībai;
- pilnveidojot tiesiskā regulējuma un finanšu shēmas nosacījumus **kultūras un radošo nozaru** attīstībai un kultūras un radošo nozaru **speciālistu mobilitātei**.

Eiropas projekta jaunatnes, izglītības, apmācības un kultūras dimensijas nostiprināšana palīdzēs veidot tādu **Savienību, kas paplašina iespējas, apzinās savus sasniegumus un spēj ar pārliecību risināt turpmākas problēmas:**

- Savienību, kas ir **tuvāka saviem iedzīvotājiem**, jo reaģē uz viņu bažām un piepilda viņu cerības;
- Savienību, kas ļauj **skaidri saprast, kādas ir Eiropas projekta pamatvērtības**: miers, drošība, brīvība, demokrātija, līdztiesība, tiesiskums, solidaritāte un savstarpējā cieņa, atvērti tirgi, ilgtspējīga izaugsme, sociālā iekļaušana un taisnīgums;
- Savienību, kura veicina kultūras **daudzveidības** apzināšanos un **piederības un eiropiešu kopības sajūtu**.

Vadītāji savā sanāksmē Sibiu, pamatojoties uz Gēteborgā notikušajām diskusijām un Eiropadomes 2017. gada decembra prasību pēc konkrētām darbībām, spēs veiksmīgi izmantot izglītības un kultūras spēku, lai liktu pamatus **vienotākai, spēcīgākai un demokrātiskākai Savienībai**.

²² Sk. 9. zemspējas piezīmi.